

ROOTS

Projektplan

Emma Thalín, Ritsalstudio 4.Handledare Benjamin Gillner och Joaquim Tarraso.

ACEX06, 2026.

Presentation av projektets fokus

Ritsalstudions Design Brief anger att projektet ska innehålla alternativa bostadstyper i en föränderlig samhällskontext med utgångspunkt i angivet område i Gamlestaden, Göteborg. Uppgiften går ut på att designa i olika skalor, från övergripande stadsplanering till detalj av byggnad. Arbetet med projektet inkluderar strategier för stadsplanering, ritat förslag på byggnad samt arbete med och resonemang kring komplexa frågor som rör frågor kring bostäder och stadsutveckling. Arbetet med projektet grundar sig i Research by Design som metod.

Projektet ska enligt angiven Design Brief kretsa kring platsen som flodlandskap. Själv har en central roll och faktorer som översvämningsrisk, floden som barriär men också som värdefull tillgång ska tas i beaktning. Även områdets karaktäristiska mångfald ses som centralt för projektet. Uppgiften syftar till att utifrån dessa aspekter undersöka passande typologi och optimal plats för byggnad inom angivet område. Projektets utgångspunkt kan vara ombyggnad, nybyggnad eller en kombination av de båda. Arbetsprocessen ska utgå från en utforskande och reflekterande metod. Det ska innehålla designexperiment kombinerat med kritisk analys. Idéer och projekt ska formuleras genom en tydlig berättelse, både grafiskt och konceptuellt.

Min tanke är att, i linje med mitt arbete i teorikursen, fokusera på sociala värden och inkludering i mitt bostadsprojekt. Projektets namn, ROOTS, syftar till att sprida samhörighet och främja social interaktion likt rotsystemet på ett träd. En initial idé var att arbeta med topografin och höjder för att skapa olika zoner av privat, semiprivat och offentligt även i utomhusmiljön. Detta inspirerat av Jonas Bergs (2016) mastersarbete och tankar kring social hållbarhet som ett träd och en vertikal konstruktion. Denna idé har sedan utvecklats och omarbetats till att gestaltas mer som en 3D-struktur och därmed passar metaforen av ett rotsystem bra för att förklara hur projektet sträcker sig åt alla håll och kanter samt sprider sig även utanför projektområdets gränser. I beskrivningen av projektet på de slutgiltiga presentationsplanschererna står det följande:

”I den vackraste av världar skulle människor alltid välkomna varandra med öppna armar. Skulle värna om granne och främling lika väl som sin nästa. Skulle se alla som jämlika och värda samma omtanke och gemenskap. Tyvärr ser verkligheten inte riktigt ut så. ROOTS är ett projekt som syftar till att sprida samhörighet och främja social interaktion likt rotsystemet på ett träd. Rötterna trevar sig fram i marken, snärjer, slingrar, sträcker sig överallt där de kommer åt. Sprider sig åt alla håll och påverkar, omformar, det som kommer i dess väg ...

... ROOTS är ett ogräs av (värsta) bästa sort. Ett som sprider sig, nästlar sig in och påverkar, även där det inte borde. Precis så som det borde vara i den vackraste av världar. ”

I den parallella teorikursen kommer fokusområdet för min essä vara att kritiskt granska BID-Gamlestadens arbete med att bygga om och utveckla Gamlestaden och hur stadsplanering och utformning av urbana miljöer kan bidra till inkludering av utsatta grupper. I kandidatprojektet vill jag också fokusera på inkludering genom stadsplanering samt på bostadsnivå genom alternativa sätt att leva i kollektiv form. Co-Living som boendeform blir ett sätt att komma närmre sina grannar,

motverkar ensamhet, är yt- och kostnadseffektivt samt självklart inom många kulturer där man gärna hjälps åt i vardagen och umgås på ett helt annat sätt än vad vi vanligtvis gör i Sverige. Målet är att omfamna den mångkulturella anda som finns på platsen idag. Genom att bygga kostnadseffektiva bostäder med hög andel gemensamma ytor och funktioner kommer projektet kunna bidra till inkludering över kulturella gränser samt motverka problemet med ensamhet som idag finns i vårt samhälle.

Med tanke på de historiska lager som finns i Gamlestaden är målet att projektet gestaltningsmässigt ska få vara något nytt och eget men med respekt till vad som historiskt funnits på platsen och sin omgivning. Projektet ska addera en ny årsring till området som i framtiden kan härledas till 2020-talet, men med respekt till platsens historia. Kvarteret Abborren som tidigare låg på platsen jag valt att arbeta med, i norra delen av området där det idag är parkeringsyta, var under första halvan av 1900-talet arbetarbostäder i landshövdingestil. Dessa renoverades aldrig eller togs omhand, delvis på grund av planen att bredda Artillerigatan för att lösa problemet med hög belastning på den gata som då fanns där. Man hann hugga ner de träd som stod på platsen samt riva Kvarteret Abborren i slutet av 70-talet innan det kom andra direktiv kring breddningen av gatan som endast delvis genomfördes. Träden har i efterhand planterats tillbaka, men en asfalterad parkeringsyta är allt som finns kvar av de arbetarbostäder med aktiva bottenvåningar som en gång i tiden fyllde platsen med liv och rörelse.

I en artikel jag kom över (Smederöd, 2025) intervjuades en dam som bott i Gamlestaden länge. Hon pratade om hur det förr i tiden var en plats där de boende kände varandra, det var lika självklart att gå över till grannen för att knacka på och be om hjälp som att denne då skulle ställa upp. Hon berättade också om de vackra träderna vid Artillerigatan som blommade vackert om våren och om sorgen när dessa högs ner. Både gemenskapen hon pratar om och den vackra omgivningen med sin grönska är något jag vill ge tillbaka till platsen. Projektet ska också ses som något som berikar platsen och passar dess ursprungliga karaktär, som en självklar del av det som Gamlestaden är och inte ett försök att göra det till något "det borde vara". Fokus är att kvaliteter ska lyftas, inte att problem ska lösas.

Frågeställning: Hur kan stadsplanering och utformning av urbana miljöer i Gamlestaden bidra till inkludering och social interaktion?

Kan gestaltningen av publika platser och mellanrum i staden, eller avsaknaden av gestaltning, främja interaktion mellan människor? Och kan denna interaktion leda till ökad inkludering och integrering av socio-ekonomiskt utsatta grupper?

Kan trivsamma och trygga stadsmiljöer skapas där utsatta grupper ändå får ta plats och vara en del av samhället?

Hur kan social hållbarhet gestaltas och främjas genom arbete med topografi och höjder, ur ett 3D-perspektiv?

Omfattning/avgränsning

Angivet område i Gamlestaden.

Norra delen av Sävåen, f.d. kvarteret Abborren.

Teori/Referenser

Atlestam et al. (1993) ger viktig historisk information kring området, både Gamlestaden i stort men också kvarteret Abborren som ligger på den specificerade platsen jag vill arbeta med. Författarna skriver bland annat om den planerade trafikbreddningen i Gamlestaden, hur solgårdar blev idealet under 30-talet istället för kringbyggda kvarter samt hur det självklara sättet att ta sig in till staden vid sekelskiftet var via den ångbåt som gick längst Sävåen.

Gehl (2011) presenterar sin teori kring urbant liv genom att dela in aktivitet i tre kategorier, nödvändiga, frivilliga och sociala aktiviteter. Han liknar dessa vid att gå, uppehålla sig och slutligen interagera och konversera. Gehl menar att i städer där stadsplaneringen inte är väl gestaltad sker mycket nödvändig social aktivitet medan frivilliga aktiviteter stärks genom gestaltning som i sin tur kan leda till sociala aktiviteter.

Berg (2016) har gjort ett masterprojekt om Co-Living för entreprenörer som håller på att starta upp sin verksamhet. Projektet är också ett naturhus som fokuserar på egen odling och energiförsörjning. Projektet tar plats i Frihamnen Göteborg. Det som främst inspirerat mig är bilden av sociala zoner som ett träd, där kronan och rötterna är gemensamma sociala platser medan stammen är semiprivat och leder till privata grenar. Denna illustrativa beskrivning fick mig att börja fundera på kopplingen mellan socialt och vertikalt som en strategi i mitt projekt.

Arnbart (2011) har ritat ett projekt på samma plats som jag valt att arbeta med, det som idag är parkeringsplats åt SKF:s arbetare men förr var arbetarbostäder som gick under namnet Kvarteret Abborren. Arnbart vill implementera villastrukturen i en Urban kontext och därmed införa en ny byggnadstypologi i Gamlestaden. Arbetet syftar till att berika projektet med kvaliteter som idag sällan finns i en urban kontext. Jag tycker det är intressant att se vad någon annan ritat på samma plats, men utifrån andra förutsättningar och idéer. Analysen av platsen och distributionen av byggnader och ytor på tomten tycker jag är särskilt intressant att se över.

Projekt Vindmøllebakken av Helen & Hard (u.å.) är ett bostadsprojekt som utgår från deras princip Gaining by Sharing (u.å.). Gaining by Sharing är en teori baserad på Co-Living som koncept. I projektet har alla boende en egen bostad med alla faciliteter som behövs men i komprimerad form. Bostäderna är sedan arrangerade kring sociala ytor som bjuder in till socialt umgänge och gemenskap utanför den egna bostaden. Detta koncept har jag applicerat i mitt projekt i form av mindre kök i bostäderna och ett större, välutrustat kök med generös matplats som ska göra kollektiva måltider och att laga mat tillsammans till det självklara valet för de boende. Jag tror dock på att det är viktigt med det individuella valet till socialt umgänge och därför blir möjligheten att kunna tillreda något eget också viktig. Påtvingad interaktion blir inte helt bra anser jag och ibland kan man behöva få dra sig undan och äta i ensamhet också.

Finansdepartementets (2021) rapport *Den hala tvålen* presenterar nio strategier för att arbeta med social hållbarhet i fysisk planering och stadsutveckling. Rapportens slutsats anger att det finns brister i kompetens, verktyg, metoder samt forskning inom ämnet. Den pekar också på att sociala frågor och problem ofta får stå åt sidan för ekonomiska och ekologiska värden.

Process och metoder

Jag kommer inspireras av finansdepartementets (2021) rapport och Gehls (2011) teorier kring rörelse i staden i arbetet med projektets större skala. Jag kommer inspireras av Jonas Bergs (2016) projekt och tankar kring bostadens olika funktioner och nivå av privat/offentligt som ett träd. Jag kommer även se över Therese Arnbarts (2011) projekt eftersom det utgår från exakt samma plats som mitt projekt och det är intressant att jämföra med och inspireras av trots att vi inte har helt samma vision och idéer. På byggnadsskala kommer jag inspireras av och undersöka Helen & Hards (u.å.) projekt Vindmøllebakken samt deras princip kring Gaining by Sharing (u.å.).

Tanken är att använda ritsalsstudios research by design-metod och testa olika idéer genom skisser, modeller, bilder och andra undersökande strategier. Idéerna ska grunda sig i litteratur, metoder, teorier och referensprojekt för att ha goda argument och koppling till platsen. Processen ska vara iterativ och undersökande men med en stabil grund av referenser och etablerade teorier.

Tidsplanering

26/2 Deadline projektplan

2/3 Tvärhandledning

6/3 Pinup presentation: Extra fokus stadsplanering och kontext.

6/3 Intro uppgift 2 Gestaltning

13/3 Handledning 3: Ordentligt utkast på planer, sektioner och fasader samt perspektiv.

24/3 Handledning 4: Vidare bearbetning på planer, sektioner och fasader samt perspektiv.

31/3 Pinup presentation 2

31/3 Intro uppgift 3 Detaljering

16/4 Handledning 5: Material och detalj.

5/5 Handledning 6: Presentation och Layout

12-13/5 Slutpresentationer

15/5 Slutinlämning

Referenslista/Bibliografi

Arnbart, T. (2011). *Kvarteret Abborren- en ny sorts urbant boende i Gamlestaden*. [Examensarbete, Chalmers Tekniska högskola]. Chalmers Open Digital Repository.
<https://hdl.handle.net/20.500.12380/144530>

Atlestam, I., Caldenby, C. & Tiselius, M. (1993). *Gamlestaden: historik och arkitekturguide*. Göteborgs stad, Kortedala, Chalmers tekniska högskola.

Berg, J. (2016). *Sprout living- Greenhouse Co-living for Start-up Entrepreneurs*. [Masteruppsats, Chalmers Tekniska högskola]. Chalmers Open Digital Repository.
<https://hdl.handle.net/20.500.12380/241206>

Finansdepartementet. (2021). *Den hala tvålen- Verktyg och metoder för social hållbarhet i fysisk planering och stadsutveckling*. (Fi2021/01533). Regeringskansliet.
<https://www.regeringen.se/contentassets/3d6ae840c00f4b159294c8e986b56a04/den-hala-tvalen--verktyg-och-metoder-for-social-hallbar-i-fysisk-planering.pdf>

Gaining by Sharing. (u.å.). *We develop sustainable housing and concepts based on communal ways of living*. <https://gainingbysharing.no/>

Gehl, J. (2011). *Life between buildings: using public space*. Island Press.

Helen & Hard. (u.å.). *Vindmøllebakken*. <https://helenhard.no/work/vindmollebakken/>

Smederöd, C. (2025, 21 november). *Abborren var ett av Göteborgs första landshövdingekvarter*.
<https://vartgoteborg.se/p/abborren-var-ett-av-goteborgs-forsta-landshovdingekvarter/>

ROOTS

I den vackraste av världar skulle människor alltid välkomna varandra med öppna armar. Skulle värna om granne och främling lika väl som sin nästa. Skulle se alla som jämlika och värda samma omtanke och gemenskap. Tyvärr ser verkligheten inte riktigt ut så. ROOTS är ett projekt som syftar till att sprida samhörighet och främja social interaktion likt rotsystemet på ett träd. Rötterna trevar sig fram i marken, snärjer, slingrar, sträcker sig överallt där de kommer åt. Sprider sig åt alla håll och påverkar, omformar, det som kommer i dess väg.

Projektet är gestaltat för att främja möten mellan människor, familj, vänner, grannar och främlingar. Lägenheterna är mindre i storlek för att den generösa loftgången ska vara en naturlig och välanvänd del av bostaden. Loftgången agerar både passage längst fasaden men har också tydliga rumsligheter för plats att uppehålla sig på för de boende i och med sin veckade form. Tanken är att rörelsen förbi de semiprivata zonerna ska uppmuntra till interaktion grannar, boende och besökande emellan. Trapphusen är placerade på varsitt hörn av byggnaden just för att liv och rörelse på loftgången är det som eftersträvas.

Översta plan är gemensam yta för alla boende samt har en del som är avsedd för personalen som arbetar i verksamheterna på entreplan. Här samsas personalutrymme med tvättstuga, ett mindre gym samt gemensam matplats och kök. Lägenheterna är utrustade med mindre kök som gör matlagning möjlig, men tanken är att alla hellre ska vilja medverka på de gemensamma måltider som lagas och äts tillsammans varje kväll. I loftgången på översta plan finns plats för att ta en kaffe eller läsa en bok under tiden som man väntar på tvätten, att odla till den gemensamma matlagningen eller duka långbord utomhus vid fint väder.

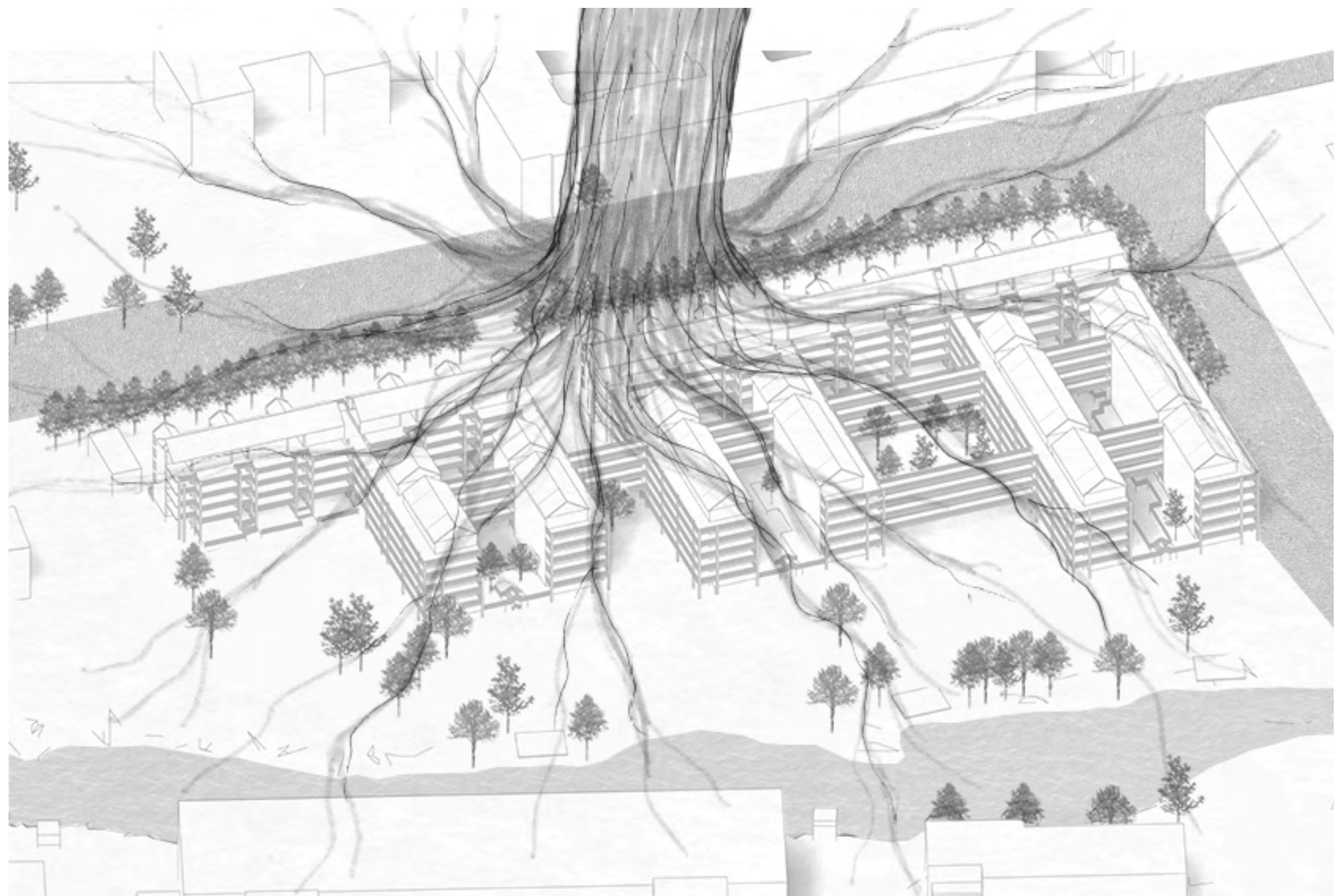
Projektet har tagit tydligt avstamp i Jan Gehls (2011) tankar kring aktivitet i stadsmiljö som in-delat i tre kategorier; att röra sig, att uppehålla sig och att interagera. Han menar att vi kan designa för de första två, varav rörelse alltid är en naturlig del av ett stadsrum, men att interaktion kräver individuellt engagemang. Däremot hävdar Gehl att platser som är väl gestaltade och där människor gärna uppehåller sig har större sannolikhet att leda till kontakt människor emellan. Vi är mer benägna att inleda ett samtal med någon på parkbänken bredvid än någon vi möter på trottoaren.

Genom mikrotorg som knyter samman bostadshusens upphöjda innergårdar, sammankopplade loftgångar, parkmiljöer, vistelse och rörelsemiljö nära vattnet är tanken att erbjuda flera olika typer av rumsligheter och i olika skalor som bjuder in till just interaktion mellan människor, familj, vänner, grannar och främlingar i allt från detalj till i stadsplaneringsstrategi.

ROOTS är ett ogräs av (värsta) bästa sort. Ett som sprider sig, nästlar sig in och påverkar, även där det inte borde. Precis så som det borde vara i den vackraste av världar.

Emma Thalin A3
ACEX06

Källhänvisning:
Gehl, J. (2011). *Life between buildings: using public space*. Island Press.

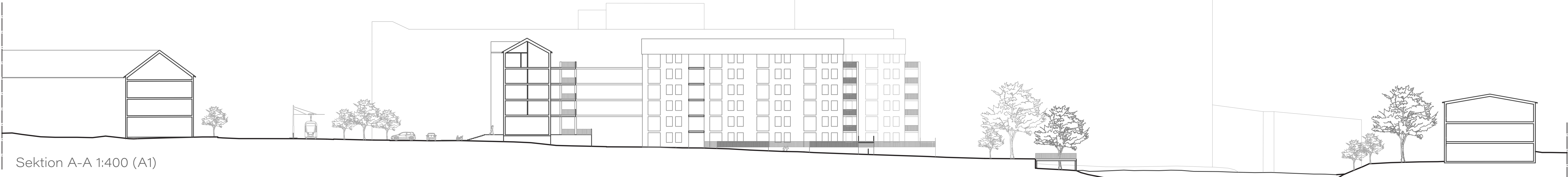
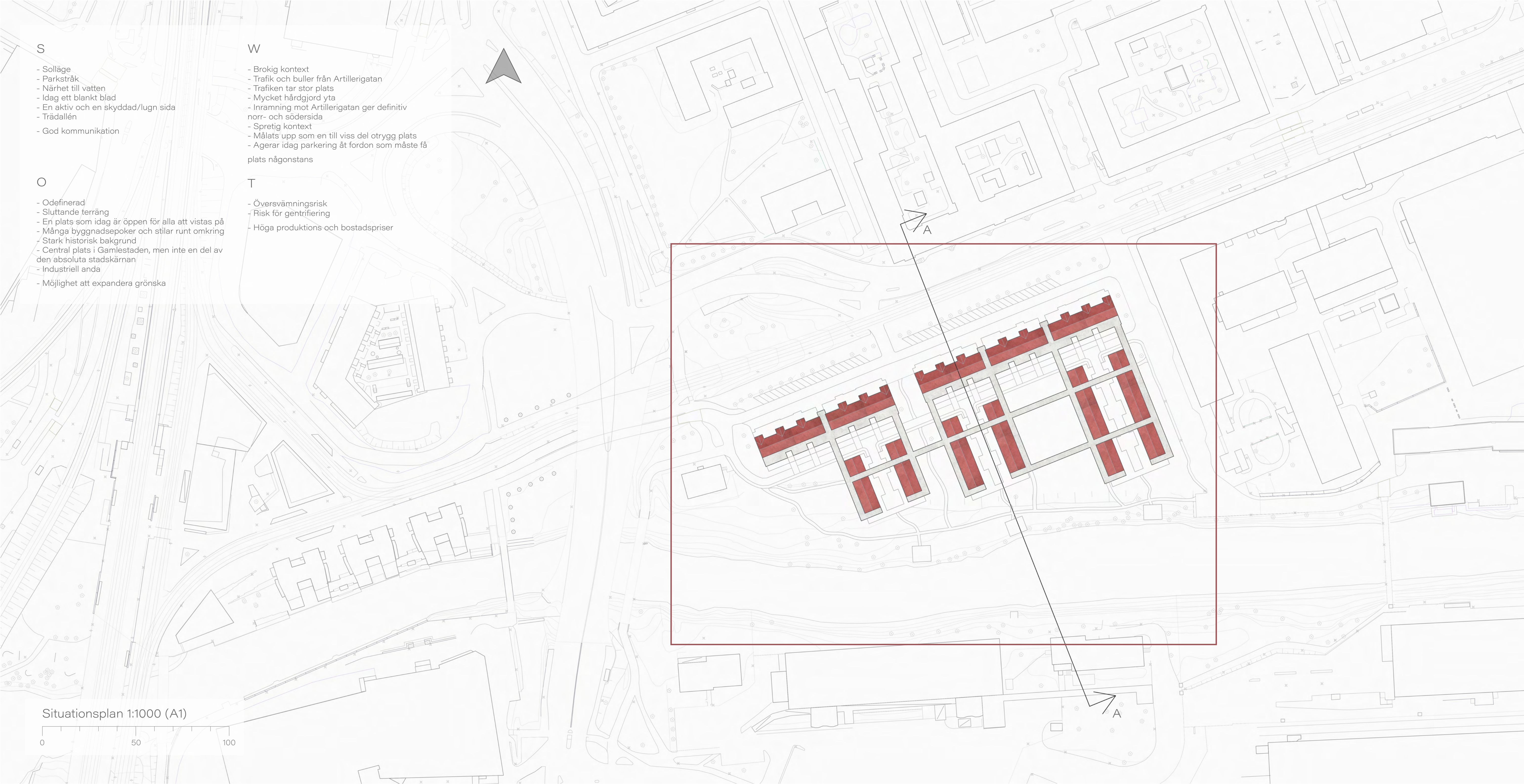
Exteriörperspektiv som visar fasad, byggnadskomposition och entrésituation mot norr och Artillerigatan.

Interiörperspektiv som visualiserar vyn från köket i en 3:a eller 5:a ut mot loftgången och livet som pågår där. När man öppnar glaspartiet blir loftgången en förlängning av hemmet och ett extra vardagsrum.

Perspektiv över mikotorg samt loftgångsbroar som binder samman byggnadskropparna och skapar en alternativ väg mellan grannarna och bostadshusen.

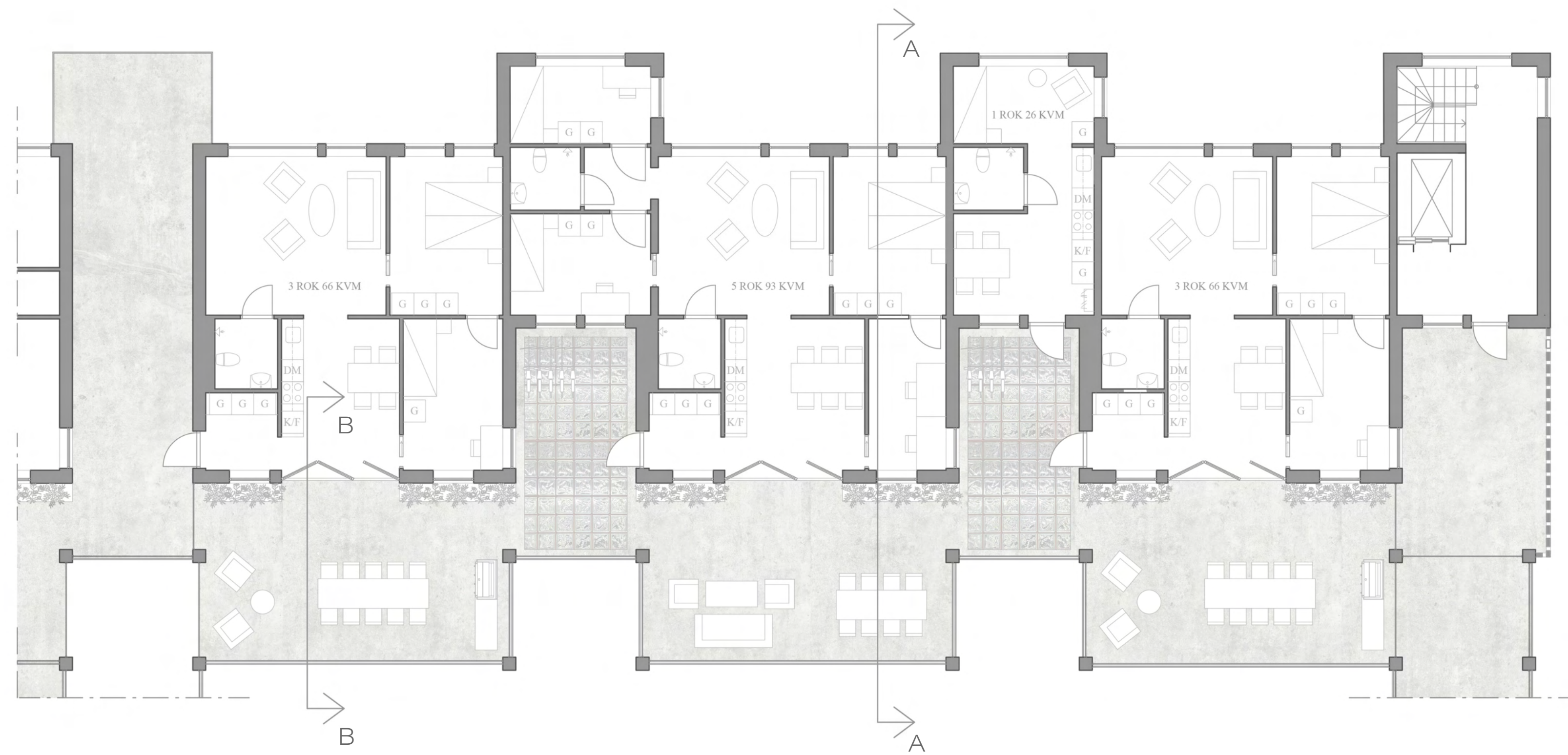
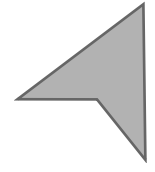
Situationsplan 1:400 (A1)

0 10 20 30

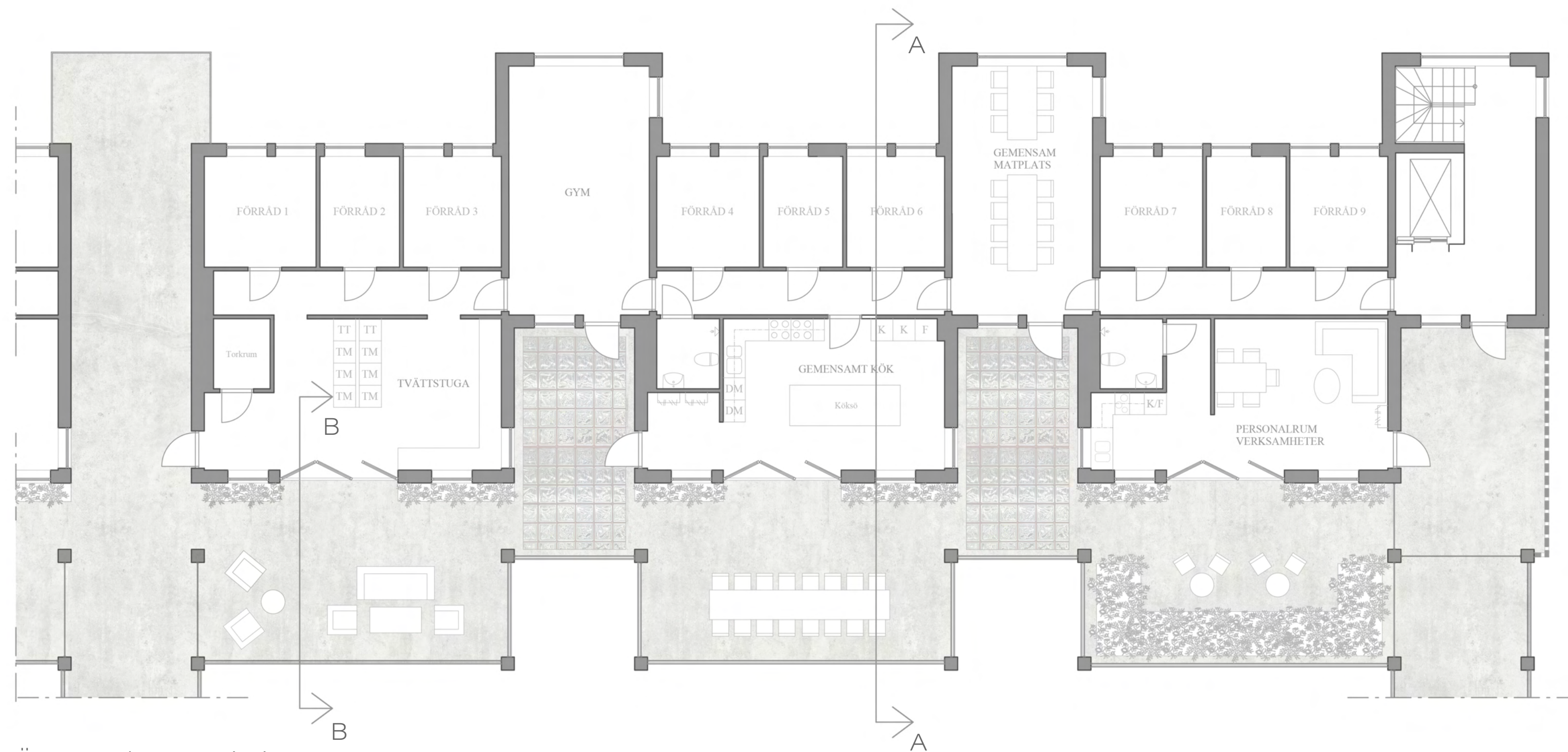

Entréplan 1:100 (A1)

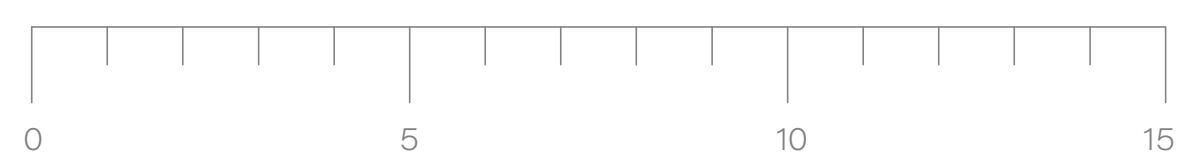

Normalplan 1:100 (A1)

Översta plan 1:100 (A1)

Fasad mot syd 1:100 (A1)

Fasad mot norr 1:100 (A1)

Principsektion B-B med korresponderande fasadutsnitt 1:20 (A1)

Plan falsad plåt
Underlagspapp
22x95 Råspont
45 Luftspalt
3 Träfiberskiva
350 Isolering
Ångspärr
70 Glespanel s300
13 Gipsskiva

108 Tegel
40 luftspalt
50 Skalmurs-skiva (isolering)
6 Fibercementskiva
45x195 Regel/isolering s600
0.2 Ångspärr
45x45 Regel/isolering s600
12 OSB
13 Gipsskiva

14 parkett
2 Golvpapp/stegljudsisolering
200 Betong
50 Filigranbjälklag

14 Parkett
Ångspärr
150 Betong
300 Isolering
200 Makadam
Markduk

50 marksten
50 2-5 makadam
300 0-30 bärlager
Fyllnadsmassa

Diameter 100 Dräneringsrör

